

Сучасна концепція кадрового забезпечення сфери фізичної культури і спорту в Україні

Мирослав Дутчак

Національний університет фізичного виховання і спорту України, Київ, Україна

Анотація. Протягом останнього десятиріччя у системі кадрового забезпечення вітчизняної сфери фізичної культури і спорту накопичено багато суперечностей між реальним станом справ та запитами суспільства і новими можливостями для їх задоволення. *Мета.* Здійснити теоретичне обґрунтування сучасної концепції кадрового забезпечення сфери фізичної культури і спорту в Україні. *Методи.* Аналіз наукової літератури та документальних джерел, інформаційних ресурсів мережі Інтернет, передового зарубіжного та вітчизняного досвіду; поєднання логічного та історичного аналізу; системний аналіз; порівняння та зіставлення; функціонально-структурний аналіз; теоретичне прогнозування та моделювання. *Результати.* Сучасна концепція кадрового забезпечення сфери фізичної культури і спорту в Україні передбачає запровадження нової методики збору та аналізу статистичної інформації про задіяних фахівців; встановлення соціальних нормативів рівня забезпеченості кадрами, які провадять фізкультурно-оздоровчу та спортивну діяльність, на кожні 10 тис. громадян; здійснення комплексних заходів зі створення нових робочих місць; підвищення престижності професій на ринку праці; розробка та затвердження галузевої рамки кваліфікацій та відповідних професійних стандартів; формування та реалізацію стратегії розвитку фахової освіти. У роботі сформульовано сучасне трактування поняття «кадрове забезпечення сфери фізичної культури і спорту» та визначено його сучасну концепцію в Україні.

Ключові слова: кадрове забезпечення; фізична культура і спорт; кваліфікація; професія; концепція.

Myroslav Dutchak

MODERN CONCEPT OF HUMAN RESOURCING THE SPHERE OF PHYSICAL CULTURE AND SPORT IN UKRAINE

Abstract. Over the last decade, the system of human resourcing the national sphere of physical culture and sport has accumulated many contradictions between the real state of affairs and the demands of society and new opportunities to meet them. *Objective.* To provide theoretical substantiation of the modern concept of human resourcing the sphere of physical culture and sport in Ukraine. *Methods.* Analysis of scientific literature and documentary sources, information resources of the Internet, advanced foreign and domestic experience; combination of logical and historical analysis; system analysis; comparison; functional and structural analysis; theoretical forecasting and modeling. *Results.* The modern concept of human resourcing the field of physical culture and sport in Ukraine envisages the introduction of a new method of collecting and analyzing statistical information about the specialists involved; establishment of social standards for the level of human resourcing, which carries out physical culture, health related and sports activities for every 10 thousand citizens; implementing comprehensive measures to create new jobs; increasing the prestige of professions in the labor market; development and approval of the sectoral qualifications framework and relevant professional standards; formation and implementation of a strategy for the development of professional education. The paper formulates a modern interpretation of the concept of «human resourcing the field of physical culture and sport» and defines its modern concept in Ukraine.

Keywords: human resourcing; physical culture and sport; qualification; profession; concept.

Вступ. В Україні фізичну культуру і спорт на законодавчому рівні (стаття 4 Закону України «Про фізичну культуру і спорт») визначено як пріоритетний напрям політики держави. Протягом останніх 5-6 років на різних рівнях вживаються заходи для визначення перспектив подальшого розвитку цієї сфери та удосконалення відповідних суспільних відносин. Зокрема, у 2016 р. затверджено Національну стратегію з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 р. «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація». Нині здійснюється підготовка комплексного документа, де буде визначено візію, місію та пріоритетні вектори і завдання державної політики у сфері фізичної культури і спорту в Україні на довгострокову перспективу.

У статі 7 Міжнародної хартії фізичного виховання, фізичної активності та спорту зазначається, що весь персонал, на який покладається відповідальність за фізичне виховання, фізичну активність та спорт, повинен володіти відповідною кваліфікацією, підготовкою та можливістю постійно підвищувати свій професійний рівень. Кадри мають отримувати професійне визнання відповідно до покладених на них обов'язків [21].

Протягом останнього десятиріччя у системі кадрового забезпечення вітчизняної сфери фізичної культури і спорту накопичено багато суперечностей між реальним станом справ та запитами суспільства і новими можливостями для їх задоволення. Усунення наявних протиріччя становитиме базис для зростання кількості персоналу, спроможного до успішного вирішення професійних завдань на основі використання наукових знань і передової практики роботи та з урахуванням нових викликів.

Дослідження питань кадрового забезпечення сфери фізичної культури і спорту в Україні були присвячені в основному проблематиці професійної підготовки майбутніх фа-

Dutchak M. Modern concept of human resourcing the sphere of physical culture and sport in Ukraine. *Theory and Methods of Physical education and sports.* 2020; 2: 124–129
DOI: 10.32652/tmfvs.2020.2.124–129

Дутчак М. Сучасна концепція кадрового забезпечення сфери фізичної культури і спорту в Україні. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту.* 2020; 2: 124–129
DOI: 10.32652/tmfvs.2020.2.124–129

хівців (Л. П. Сущенко, 2003–2020; О. Ю. Ажиппо, 2012–2018; М. В. Василенко, 2013–2018; Є. О. Павлюк, 2017; М. В. Данелевич, 2018). Автор спільно з колегами вивчав питання класифікації професій у сфері фізичної культури і спорту в Україні [3], системи підвищення кваліфікації тренерів збірних команд України з олімпійських видів спорту [4], кваліфікаційних характеристик фахівців з оздоровчого фітнесу [5] та кадрового забезпечення фітнес-індустрії [5, 6].

Зарубіжні вчені генерували нові наукові знання стосовно рамки кваліфікацій та підготовки тренерських кадрів для спорту, їх зайнятості та мобільності [22], особливостей присвоєння професійних кваліфікацій у сфері активного дозвілля, зокрема в системах оздоровчого фітнесу та занять на відкритому повітрі [23], передового досвіду поєднання здобуття вищої фахової освіти та підготовки й участі у престижних міжнародних змаганнях [24] тощо.

Відзначаючи важливий внесок згаданих досліджень в наукове обґрунтування інноваційних напрямів та технологій вирішення окремих проблем кадрового забезпечення сфери фізичної культури і спорту, слід підкреслити, що вони ще не дають системного уявлення про концептуальні засади вказаного процесу з урахуванням соціально-економічних викликів перед сучасною Українською державою, що обумовлені внутрішніми причинами та євроінтеграційними устремліннями. Дефіцит таких знань так само гальмує створення сприятливих практичних умов для належної підготовки, професійного зростання та раціонального використання необхідного персоналу для залучення різних груп населення до оздоровчо-рекреаційної рухової активності та забезпечення гідної репрезентації України у світовому спортивному співтоваристві.

Мета дослідження – здійснити теоретичне обґрунтування сучасної концепції кадрового забезпечення сфери фізичної культури і спорту в Україні.

Методи дослідження: аналіз наукової літератури та документальних джерел, інформаційних ресурсів мережі Інтернет, передового зарубіжно-

го та вітчизняного досвіду; поєднання логічного та історичного аналізу; системний аналіз; порівняння та зіставлення; функціонально-структурний аналіз; теоретичне прогнозування та моделювання.

Результати дослідження та їх обговорення. Обґрунтування системи поглядів на те чи інше соціальне явище, особливості його функціонування та подальшого розвитку базується на інтеграції сукупності накопичених наукових знань, передового досвіду та потребує, насамперед, визначення основної дефініції певної концепції. У нашому дослідженні – це поняття «кадрове забезпечення сфери фізичної культури і спорту». У доступних літературних та інформаційних джерелах нам не вдалось виявити сучасне тлумачення вказаного терміна. Натомість у Законі України «Про фізичну культуру і спорт» стаття 46 має назву, співзвучну з досліджуваною нами дефініцією «кадрове забезпечення сфери фізичної культури і спорту», проте у ній не наведено повної характеристики цього поняття, а лише містяться його окремі ознаки.

У Національній доктрині розвитку фізичної культури і спорту [16] визначено, що кадрове забезпечення розвитку фізичної культури і спорту включає систему безперервної освіти, яка передбачає професійну орієнтацію, підготовку, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів.

О. М. Жданова, Л. Я. Чеховська, аналізуючи кадрове забезпечення сфери фізичної культури і спорту в Україні, обмежують його лише розкриттям вітчизняних особливостей підготовки фахівців для цієї сфери у різних закладах освіти [8].

І. Л. Гайсюк, досліджуючи проблему управління якістю кадрових процесів в органах державної виконавчої влади у сфері фізичної культури і спорту, вказує, що кадрове забезпечення за своєю суттю є поліфункціональним поняттям, яке визначає зміст правового, організаційного, змістового, діяльнісного компонентів системи базової фахової підготовки фахівців галузі за відповідними напрямками, системи післядипломної освіти, підвищення кваліфікації як умови перма-

нентного удосконалення фахової компетентності як працівників, так і державних службовців у сфері фізичної культури і спорту [2]. Тут також аналізується лише один із аспектів кадрового забезпечення, а саме – підготовка відповідних фахівців.

Отже, визначення поняття «кадрове забезпечення сфери фізичної культури і спорту» є актуальним питанням і потребує вирішення на основі узагальнення та інтерпретації сучасного масиву наукових знань з різних спеціальностей та відповідних законодавчих положень [1, 9, 11, 12, 14, 19].

У результаті проведеного нами теоретичного дослідження пропонується таке визначення кадрового забезпечення сфери фізичної культури і спорту: це комплекс дій різних соціальних інституцій, спрямованих на визначення кількості та якості необхідного персоналу (планування кадрових потреб); встановлення кваліфікаційних вимог до відповідних професій; здійснення підготовки необхідних фахівців та забезпечення їх безперервного професійного розвитку; проведення періодичного оцінювання (сертифікації) їх готовності до успішного виконання функціональних обов'язків; здійснення належного матеріального та морального заохочення працівників. Координацію вказаних дій на загальнодержавному рівні доцільно здійснювати центральним органом виконавчої влади у сфері фізичної культури і спорту. Передусім треба визначити, яка кількість персоналу задіяна, і головне, має бути задіяна у вітчизняній сфері фізичної культури і спорту. Нині діюча статистика не дає об'єктивної відповіді на це питання.

Існуюча практика збору інформації функціонує уже понад сорок років. Вона, на жаль, не відображає реального стану справ у державі, особливо у приватному та громадському секторах сфери. Підтвердженням цього є те, що серед даних державної статистики відсутні показники кількості працюючих фітнес-тренерів, хоча така професія внесена до державного класифікатора ще 10 років тому. За розрахунковими даними у вітчизняній фітнес-індустрії працює понад 34 тис.

фахівців, серед яких 30,5 тис. власне фітнес-тренерів.

Важливою складовою сучасної концепції кадрового забезпечення сфери фізичної культури і спорту в Україні вбачається запровадження нової методики збору та аналізу статистичної інформації про задіяних фахівців у сфері фізичної культури і спорту. Тут доцільно скористатися напрацюваннями Евростату – статистичної служби Європейського Союзу, що здійснює збір статистичної інформації у країнах-членах ЄС та гармонізацію відповідних статистичних методів.

Стосовно зайнятих у спорті, то в ЄС фіксується кількість осіб, які працюють повний чи частковий робочий день та отримують матеріальну винагороду за це і займають посади тренера, спортсмена, судді, фітнес-тренера, менеджера, спортивного інструктора тощо. Вчителі та викладачі фізичного виховання не враховуються, їх обліковують в системі «освіта», а в Україні – одночасно і в освіті й у фізичній культурі і спорті. Звичайно, що європейську модель потрібно використовувати творчо, на основі додаткових наукових досліджень з урахуванням особливостей сучасного розвитку України.

Враховуючи показники державної статистики [10], аналітичні та експертні оцінки, ми вважаємо, що у сфері фізичної культури і спорту працює понад 76 тис. фахівців, у тому числі: більше 21 тис. тренерів з видів спорту; понад 4 тис. спортсменів та суддів, які отримують грошову винагороду за свою роботу; вказана вище кількість персоналу у фітнес-індустрії. Розрахунки показують, що для забезпечення щорічної природної ротації фахівців у сфері фізичної культури і спорту необхідно 2,5 тис. молодих спеціалістів.

Цікавим є показник співвідношення зайнятих у спорті до загальної кількості працюючих [20]. В ЄС він становить 0,76 % (найвищий у Швеції – 1,6 %, а найнижчий у Румунії – 0,17 %). В Україні – 0,47 %, що в 1,6 раза менше середнього значення в ЄС. Разом з цим, наша держава випереджає згадану уже Румунію, Угорщину, Хорватію і знаходиться на рівні Польщі, Болгарії і Словаччини.

Інформативним, на наш погляд, буде показник співвідношення кількості зайнятих у сфері спорту на кожні 10 тис. громадян. В ЄС цей показник становить майже 34 зайнятих, а в Україні працює лише 18 таких фахівців (відставання в 1,9 раза).

Отже, для досягнення середніх показників ЄС необхідно, щоб у вітчизняній сфері фізичної культури і спорту було зайнято понад 140 тис. фахівців (щорічна природна ротація кадрів становитиме 4,7 тис. осіб). А для цього потрібно створювати робочі місця та підвищувати популярність професій тренера, фітнес-тренера, інструктора, судді, спортсмена-професіонала та напівпрофесіонала, спортивного менеджера тощо.

Перспективним є більш активна підготовка та залучення до професійної діяльності у сфері фізичної культури і спорту добровольців. У країнах Європейського Союзу майже третина (29 %) тренерів зі спорту та фахівців з оздоровчо-рекреаційної рухової активності працюють як волонтери. Найбільше на безоплатній основі їх задіяно в Ірландії (44 %), Великій Британії (39 %) та Італії (36 %). А найменше в країнах колишнього «соціалістичного табору» – Румунії (0 %), Угорщині (5 %) та Латвії (7 %) [25].

Ще одне важливе питання: а яким має бути фахівець з фізичної культури і спорту? Для відповіді на нього недостатньо лише Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників сфери фізичної культури і спорту, що затверджений наказом Міністерства молоді та спорту України від 28 жовтня 2016 року № 4080 [13]. Хоча це дуже важливий документ, де наведено характеристики професійних назв роботи керівників (22), професіоналів (4) та фахівців (20), 12 – робітничих, а кожна характеристика об'єднує розділи «Завдання та обов'язки», «Повинен знати», «Кваліфікаційні вимоги». Зазначені характеристики служать основою для розробки посадових інструкцій працівників сфери фізичної культури і спорту.

У сучасних умовах необхідно розробити та затвердити галузеву рамку кваліфікацій та відповідні профе-

сійні стандарти. Це можна зробити на основі ґрунтовних наукових досліджень фундаментального та прикладного характеру. Потрібно визначити професійні функції та трудові дії для їх реалізації, а також компетентності, необхідні для успішної професійної діяльності. Це, по суті, вимоги роботодавців до потенційних працівників, а отже – замовлення ринку праці для закладів вищої освіти стосовно якості підготовки фахівців для сфери фізичної культури і спорту та критерії для роботи кваліфікаційних центрів.

Ю. М. Рашкевич, С. К. Андрейчук підкреслюють, що розробка галузевих рамок кваліфікацій сприятиме налагодженню тіснішої співпраці між закладами вищої освіти та роботодавцями, їх професійними асоціаціями та випускниками, що підвищить якість освітніх програм та збільшить придатність до працевлаштування випускників [15].

Національний університет фізичного виховання і спорту України спільно з інформаційно-комунікаційною платформою Fitness Connect UA розпочав розробку професійних стандартів для фахівців фітнесу [7]. З цією метою, за консультування та керівництва автора, Л. Я. Чеховською [18] та Д. В. Усенко [17] було проведено спеціальні наукові дослідження.

Це перший такий проект у сфері фізичної культури і спорту. Будуть затверджені професійні стандарти для персонального фітнес-тренера, фітнес-тренера групових програм, тренера аквафітнесу, фітнес-консультанта, тренера дитячого фітнесу, менеджера фітнес-сервісу.

Аналогічну роботу доцільно здійснювати і з підготовки та впровадження професійних стандартів для тренерів з видів спорту та інших професій сфери фізичної культури і спорту. Наявність таких стандартів дозволить чітко визначити вимоги до відповідних освітніх програм закладів вищої фахової освіти та надасть об'єктивні показники для роботи кваліфікаційних центрів та проведення сертифікації фахівців.

Слід особливо підкреслити, що існуюча практика атестації тренерів вимагає суттєвого реформування, мова

повинна йти про створення системи сертифікації фахівців сфери фізичної культури і спорту. Вона покликана гарантувати незалежну оцінку фахових компетентностей та має відповідати кращим міжнародним підходам. Це складне, але вкрай необхідне питання для кадрового забезпечення нашої сфери. До його вирішення доцільно залучити науковців, громадськість, зокрема спортивні федерації, та суб'єкти приватного сектора нашої сфери.

Важливою складовою підготовки та розвитку персоналу є система формальної, неформальної та інформальної освіти [19]. У нових умовах науковцям та практикам необхідно сформулювати та в подальшому реалізувати сучасну стратегію розвитку фахової освіти у сфері фізичної культури і спорту в Україні. Вона слугуватиме методологічним орієнтиром для удосконалення системи галузевої вищої освіти.

Прийняття вказаної стратегії розвитку фахової освіти у сфері фізичної культури і спорту в Україні відповідає загальнонаціональному тренду. Зокрема, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 лютого 2019 року № 95-р затверджено Стратегію розвитку медичної освіти в Україні, а наказом Міністерства освіти і науки України від 16 липня 2018 року № 776 – Концепцію розвитку педагогічної освіти. На початку 2020 р. для обговорення представлено проєкт Концепції розвитку юридичної освіти.

Нова стратегія розвитку фахової освіти у сфері фізичної культури і спорту дасть можливість об'єднати зусилля Міністерства молоді та спорту України та Міністерства освіти і науки України у визначенні спільної стратегії підготовки та забезпечення професійного зростання кадрів для сфери фізичної культури і спорту.

Ефективність галузевої вищої освіти формувалась десятиріччями, і сьогодні вітчизняні тренери успішно працюють у багатьох зарубіжних спортивних клубах. Випускники вітчизняних профільних закладів вищої освіти конкурентоспроможні на західноєвропейських та північноамериканських ринках праці у спортивній сфе-

рі. Наші дипломи без особливих труднощів проходять нострифікацію у країнах ЄС, США, Канаді, Китаї та інших державах.

Загальноновизнано, що наука про фізичну культуру і спорт є самостійною галуззю знань міжпредметного характеру. Тут, окрім педагогіки, широко використовується цикл медико-біологічних наук, психологія, соціологія, менеджмент, маркетинг та інші знання зі спортивної підготовки, проведення змагань, залучення різних груп населення до оздоровчої рухової активності.

Під час підготовки вказаної стратегії розвитку фахової освіти у сфері фізичної культури і спорту слід передбачити завдання з недопущення в подальшому ряду негативних процесів, що уже проявляються в нинішніх умовах, зокрема:

- розбалансування зазнає (з тенденцією до подальшого руйнування) сформована ефективна система галузевої підготовки фахівців, які затребувані роботодавцями нашої держави та конкурентоспроможними на світовому ринку праці (у багатьох непрофільних закладах вищої освіти готують фахівця «широкого профілю» без урахування й поглибленого вивчення специфіки окремих напрямів фізичної культури і спорту);

- суттєво ускладнюється успішне поєднання навчання та підготовки й участі студентів-спортсменів у найпрестижніших змаганнях (Ігри Олімпіад, чемпіонати світу і Європи, Всесвітні універсиади), які забезпечують гідну репрезентацію Української держави у світовому співтоваристві та консолідацію нації;

- затримується нострифікація вітчизняних дипломів про вищу галузеву освіту;

- співвітчизники позбавляються якісного кадрового супроводу їхніх занять оздоровчою руховою активністю, що є генеруючим чинником здорового способу життя, яке забезпечує формування здоров'я людини – основної соціальної цінності суспільства і держави.

В умовах сьогодення наголошується на необхідності безперервного навчання протягом усього життя. У

цій парадигмі формальна освіта розглядається як відправна. Наступний етап – входження фахівця в професію на основі інформальної освіти, зокрема наставництва. І далі – безперервний професійний розвиток шляхом неформальної освіти та самоосвіти.

Здійснимо аналіз ситуації у формальній освіті. Фахівців для сфери фізичної культури і спорту готують у 112 закладах вищої освіти за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт та предметною спеціальністю 014.11 Середня освіта (Фізична культура). Майбутні молодші бакалаври навчаються у 43 закладах, бакалаври – у 71, а магістри – 49. Ці спеціальності користуються популярністю серед вступників. Навіть технічні та економічні ЗВО здійснюють підготовку відповідних фахівців. І це також серйозна проблема, що потребує уваги центрального органу виконавчої влади у сферах освіти і науки, фізичної культури і спорту.

Ми маємо унікальну систему профорієнтаційної роботи серед школярів – це мережа дитячо-юнацьких спортивних шкіл, де вихованці протягом 6–8 років проходять спортивну підготовку та в багатьох з них виникає бажання наслідувати свого тренера. Тут потрібно запропонувати науково обґрунтовану систему заохочень для реалізації такого бажання.

Ще один важливий аспект – створення системи наскрізного навчання – від здобуття базової середньої освіти, далі молодшого спеціаліста – бакалавра – магістра з фізичної культури і спорту у поєднанні з підготовкою та участю у престижних міжнародних змаганнях. Як нам видається, перспективним є співробітництво закладів спеціалізованої освіти спортивного профілю та закладів вищої освіти.

Станом на 1 березня 2019 р. в Україні ліцензійний обсяг з підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 017 Фізична культура становить 8,5 тис. осіб, який реалізується трохи більше як на 60 %. З урахуванням того що частина випускників переходять на наступний рівень вищої освіти, на ринок праці у сфері фізичної культури і спорту щорічно можуть вийти орієнтовно 3 тис. фахівців.

Показники підготовки здобувачів вищої освіти за предметною спеціальністю 014.11 Середня освіта (фізична культура) свідчать, що згаданий ринок праці щорічно може поповнювати 1 тис. фахівців. На іншу (більшу) їх частину є запит у закладів загальної середньої освіти.

Отже, у сферу фізичної культури і спорту щорічно може прийти 4 тис. випускників закладів вищої освіти, а реальна сьогодняшня потреба для забезпечення природної ротації становить 2,5 тис. осіб. «Перевиробництво», так би мовити, становить 1,5 тис. осіб. Це з одного боку. А з іншого – для досягнення середньоєвропейських показників ми маємо ще певний незначний резерв для підвищення кількості молодих спеціалістів.

У зв'язку із зазначеним, архіважливим стає створення умов для появи нових вакансій у нашій сфері. Цього можна досягти, впроваджуючи клубну систему в умовах децентралізації, надаючи певні переваги для суб'єктів оздоровчого фітнесу, розвиваючи професійний спорт та вживаючи інших аналогічних заходів.

Сьогодні важливо дбати про підвищення престижності професій у нашій сфері. Нам треба поміняти риторику про те, що необхідно фахівців спорту «прирівняти» до педагогічних працівників. Навпаки, слід зроби так, щоб педагоги прагнули бути наближеними до працівників сфери фізичної культури і спорту в умовах оплати праці, соціальних гарантіях та інших перевагах. Адже завдяки перемогам вітчизняних спортсменів звучить гімн України у багатьох державах світу, завдячуючи праці наших фахівців підвищується рівень здоров'я та загальною якістю життя співвітчизників.

Окрім кількісних показників підготовки кадрів, потрібно зупинитись і на питаннях підвищення якості такої підготовки. Освітній процес має бути максимально орієнтованим на практику роботи. На місце академічності приходять прикладні знання. Замість педагогіки диктату домінуючою стає педагогіка співробітництва та партнерства усіх учасників освітнього процесу.

Висновки. Кадрове забезпечення сфери фізичної культури і спорту – це комплекс дій різних соціальних інституцій, спрямованих на: визначення кількості та якості необхідного персоналу (планування кадрових потреб); встановлення кваліфікаційних вимог до відповідних професій; здійснення підготовки необхідних фахівців та забезпечення їх безперервного професійного розвитку; проведення періодичного оцінювання (сертифікації) їх готовності до успішного виконання функціональних обов'язків; здійснення належного матеріального та морального заохочення працівників.

Сучасна концепція кадрового забезпечення сфери фізичної культури і спорту в Україні передбачає: 1) запровадження нової методики збору та аналізу статистичної інформації про задіяних фахівців у сфері фізичної культури і спорту; 2) встановлення соціальних нормативів рівня забезпеченості кадрами, які провадять фізкультурно-оздоровчу та спортивну діяльність, на кожні 10 тис. громадян; 3) здійснення комплексних заходів зі створення нових робочих місць у сфері фізичної культури і спорту; 4) підвищення престижності професій у сфері фізичної культури і спорту на ринку праці за рахунок удосконалення нормування та оплати праці, підвищення соціальних гарантій та закріплення інших переваг серед відповідної категорії працівників; 5) розробка і затвердження галузевої рамки кваліфікацій та відповідних професійних стандартів; 6) формування та реалізація нової стратегії розвитку фахової освіти у сфері фізичної культури і спорту.

Перспективи подальших досліджень полягають у науковому обґрунтуванні теоретичних положень та інноваційних технологій реалізації запропонованих складових сучасної концепції кадрового забезпечення сфери фізичної культури і спорту в Україні. Це сприятиме формуванню ефективної системи забезпечення вітчизняної сфери фізичної культури і спорту необхідною кількістю належно підготовлених та вмотивованих фахівців, які успішно реалізують визначені трудові функції.

Конфлікт інтересів. Автор заявляє, що відсутній будь-який конфлікт інтересів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бугайчук К. Кадрова політика та кадрове забезпечення публічного адміністрування в органах національної поліції. Підприємництво, господарство і право. 2019; 5: 125–131.
2. Гайсюк ІЛ. Управління якістю кадрових процесів в органах державної виконавчої влади у сфері фізичної культури і спорту [Internet]. Публічне урядування. 2015; 1: 43–52. [цитовано 2020 лютий 11]. Доступно: https://vadnd.org.ua/app/uploads/2015/09/pub_uryad_11.pdf
3. Дутчак М. Класифікація професій у сфері фізичної культури і спорту в Україні: стан та перспективи [Internet]. 2015 [цитовано 2015 квітень 10]. Спортивна наука України. Електронне наукове фахове видання. 2010; 2: 25–41. Доступно: <http://www.sportscience.org.ua/index.php/Arhiv.html>
4. Дутчак М, Василенко М. Теоретичне обґрунтування кваліфікаційної характеристики фітнес-тренера. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. 2013; 2: 17–21.
5. Дутчак М, Чеховська Л. Кадрове забезпечення як актуальна проблема сучасної фітнес-індустрії. Слобожанський науково-спортивний вісник. 2018; 6(68): 31–38.
6. Дутчак М, Шкрібетій Ю, Томашевський В. Система підвищення кваліфікації тренерів збірних команд України з олімпійських видів спорту. Педагогіка, психологія, та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. 2010; 7: 29–34.
7. ЄФСУ: Єдиний фітнес стандарт України [Internet]. [цитовано 2020 березень 02]. Доступно: <https://www.uastandard.fitness/>
8. Жданова О, Чехова Л. Основи управління сферою фізичної культури і спорту: навчальний посібник. Львів: ЛДУФК, 2017. 244 с.
9. Закон України «Про освіту» [Internet]. [цитовано 2020 березень 02]. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
10. Звіт з фізичної культури і спорту за 2018 рік [Internet]. [цитовано 2020 лютий 02]. Доступно: <http://dsmsu.gov.ua/index/ua/material/43991>
11. Кагановська ТЄ. Кадрове забезпечення державного управління в Україні: монографія. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. 330 с.
12. Мельник МГ. Зміст категорії «кадрове забезпечення» щодо діяльності судів: теоретичні підходи до визначення. Актуальні проблеми держави і права: збірник наукових праць. Одеса: Юридична література, 2011. с. 45–50.
13. Наказ Міністерства молоді та спорту України від 28 жовтня 2016 року № 4080 «Про затвердження Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників, Випуск 85 «Спортивна діяльність» [Internet]. [цитовано 2020 березень 02]. Доступно: https://zakononline.com.ua/documents/show/432534_432599
14. Радіш ЯФ, Поживілова ОВ, Васюк НО. Кадрове забезпечення охорони здоров'я України: сутність поняття. Економіка та держава. 2012; 1: 97–101.
15. Рашкевич ЮМ, Андрейчук СК. Секторальні рамки кваліфікацій як інструмент узгодження дескрипторів європейських мета-

рамок та побудови профілів освітніх програм. Міжнародний науковий вісник. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2015; 1 (10): 41–64.

16. Указ Президента України від 28 вересня 2004 року № 1148/2004 «Про Національну доктрину розвитку фізичної культури і спорту» [Internet]. [цитовано 2020 березень 02]. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1148/2004#Text>

17. Усенко ДВ. Діяльність фітнес-консультанта в Україні: затребуваність та особливості професії. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2019; 3: 74–80

18. Чеховська Л. Оздоровчий фітнес у сучасному суспільстві: монографія. Львів: ЛДУФК ім. Івана Боберського. 2019. 296 с.

19. Яцино ОВ. Система кадрового забезпечення у збройних силах України: проблемні питання та напрями їх вирішення. Система озброєння і військова техніка. 2012; 4(32): 200–2005.

20. Employment in sport: EUROSTAT. Statistics Explained [Internet]. [цитовано 2020 травень 5]. Доступно: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Employment_in_sport&oldid=477576

21. International Charter of Physical Education, Physical Activity and Sport [Internet]. 2020 [цитовано 2020 березень 5]. Доступно: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000235409>

22. Lara-Bercial S, North J, Petrovic L, Oltmanns K, Minkhorst J, Hämaläinen K, Livingstone K. Qualification Frameworks and Employment and Mobility Tools in the European Union Implications for Sport Coaching and the European Sport Coaching Frameworks [Internet]. 2016 [цитовано 2020 лютий 14]. Доступно: https://www.coachlearn.eu/_assets/files/coachlearn-qualification-frameworks-in-europe-web.pdf

23. Moustakas L, Smulders H, Collins C. Provision and Use of Qualifications in Active Leisure Provision and Use of Qualifications in Active Leisure. 2020 [цитовано 2020 березень 5]. Доступно: https://www.researchgate.net/publication/343127384_Provision_and_Use_of_Qualifications_in_Active_Leisure_Provision_and_Use_of_Qualifications_in_Active_Leisure

24. Pato A, Isidori E, Calderón A, Brunton J. Handbook An Innovative European Sports Tutorship Model of the Dual Career of Student-Athletes. [Internet] 2017. [цитовано 2020 лютий 18]. Доступно: <https://pdfs.semanticscholar.org/6320/916e36b5c5885ef33a45eb8bf5f6b598c67d.pdf>

25. Study on sport qualifications acquired through sport organisations and (sport) educational institutes [Internet]. 2016. [цитовано 2020 січень 5]. Доступно: https://www.isb-niedersachsen.de/fileadmin/user_upload/2016_EU_Studie_Sport_Qualifikationen.pdf

3. Dutchak M. Classification of professions in the field of physical culture and sports in Ukraine: status and prospects [Internet]. 2015 [cited 2015 April 10]. Sports science of Ukraine. Electronic scientific professional publication. 2010; 2: 25–41. Available: <http://www.sportscience.org.ua/index.php/Arhiv.html>

4. Dutchak M, Vasylenko M. Theoretical substantiation of the qualification characteristic of a fitness trainer. Pedahohika, psykhohohiia ta medyko-biolohichni problem fizychnoho vykhovannia i sportu. 2013; 2: 17–21.

5. Dutchak M, Chekhovska L. Staffing as an urgent problem of the modern fitness industry. Slobzhanskyi naukovy-sport. visnyk. 2018; 6(68): 31–38.

6. Dutchak M, Shkrebtii Y, Tomashevskiy V. The system of advanced training of coaches of national teams of Ukraine in Olympic sports events. Pedahohika, psykhohohiia ta medyko-biolohichni problem fizychnoho vykhovannia i sportu. 2010; 7: 29–34.

7. EFSU: Unified Fitness Standard of Ukraine [Internet]. [cited 2020 March 02]. Available: <https://www.uastandard.fitness/>

8. Zhdanova O, Chekhoaska L. Bases of managing physical culture and sport: textbook. Lviv: LDUFK, 2017. 244 p.

9. Law of Ukraine «On Education» [Internet]. [cited 2020 March 02]. Available: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

10. Report on physical culture and sports for 2018 [Internet]. [cited 2020 February 02]. Available: <http://dmsu.gov.ua/index/ua/material/43991>

11. Kahanovska TE. Staffing of public administration in Ukraine: monograph. Kharkiv: KNU imeni V. N. Karazin, 2010. 330 p.

12. Melnyk MG. The content of the category «staffing» in relation to the activities of courts: theoretical approaches to the definition. Aktualni problem derzhavy i prava: zbirnyk naukovykh prats. Odesa: Yurydychna literatura, 2011. p. 45–50.

13. Order of the Ministry of Youth and Sports of Ukraine of October 28, 2016 № 4080 “On approval of the Handbook of qualification characteristics of employees’ professions, Issue 85” Sports activities [Internet]. [cited 2020 March 02]. Available: https://zakononline.com.ua/documents/show/432534_432599

14. Radysh YF, Pozhyvilova OV, Vasyuk NO. Healthcare staffing in Ukraine: the essence of concepts. Ekonomika ta derzhava. 2012; 1: 97–101.

15. Rashkevich YM, Andreychuk SK. Sectoral qualifications framework as a tool for harmonizing the descriptors of European meta-frameworks and building profiles of educational programs. Mizhnarodnyi naukovyi visnyk. Uzhhorod: DVNZ «UzhNU», 2015; 1 (10): 41–64.

16. Decree of the President of Ukraine of September 28, 2004 № 1148/2004 «On the National Doctrine of Development of Physical Culture and Sports» [Internet]. [cited 2020 March 02]. Available: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1148/2004#Text>

17. Usenko DV. Activity of a fitness consultant in Ukraine: demand and features of the profession. Teoriia i metodyka fizykhovannia i sportu. 2019; 3: 74–80

18. Chekhovska L. Health fitness in modern society: monograph. Lviv: LDUFK im. Ivana Bobersko, 2019. 296 p.

19. Yatsino OV. Human resourcing system in the Armed Forces of Ukraine: problematic issues and directions of their solution. Weapons system and military equipment. 2012; 4(32): 200–2005.

20. Employment in sport: EUROSTAT. Statistics Explained [Internet]. [цитовано 2020 травень 5]. Доступно: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Employment_in_sport&oldid=477576

21. International Charter of Physical Education, Physical Activity and Sport [Internet]. 2020 [цитовано 2020 березень 5]. Доступно: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000235409>

22. Lara-Bercial S, North J, Petrovic L, Oltmanns K, Minkhorst J, Hämaläinen K, Livingstone K. Qualification Frameworks and Employment and Mobility Tools in the European Union Implications for Sport Coaching and the European Sport Coaching Frameworks [Internet]. 2016 [цитовано 2020 лютий 14]. Доступно: https://www.coachlearn.eu/_assets/files/coachlearn-qualification-frameworks-in-europe-web.pdf

23. Moustakas L, Smulders H, Collins C. Provision and Use of Qualifications in Active Leisure Provision and Use of Qualifications in Active Leisure. 2020 [цитовано 2020 березень 5]. Доступно: https://www.researchgate.net/publication/343127384_Provision_and_Use_of_Qualifications_in_Active_Leisure_Provision_and_Use_of_Qualifications_in_Active_Leisure

24. Pato A, Isidori E, Calderón A, Brunton J. Handbook An Innovative European Sports Tutorship Model of the Dual Career of Student-Athletes. [Internet] 2017. [цитовано 2020 лютий 18]. Доступно: <https://pdfs.semanticscholar.org/6320/916e36b5c5885ef33a45eb8bf5f6b598c67d.pdf>

25. Study on sport qualifications acquired through sport organisations and (sport) educational institutes [Internet]. 2016. [цитовано 2020 січень 5]. Доступно: https://www.isb-niedersachsen.de/fileadmin/user_upload/2016_EU_Studie_Sport_Qualifikationen.pdf

Надійшла 05.03.2020

LITERATURE

1. Buhaychuk K. Personnel policy and staffing of public administration in the national police. Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo. 2019; 5: 125–131.

2. Haisyuk IL. Quality management of personnel processes in state executive bodies in the field of physical culture and sports [Internet]. Available: https://vadnd.org.ua/app/uploads/2015/09/pub_uryad_11.pdf

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРА

Дутчак Мирослав Васильович <https://orcid.org/0000-0001-6823-272X>, mvd21@ukr.net

Національний університет фізичного виховання і спорту України, вул. Фізкультури 1, м. Київ, 03150, Україна

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Dutchak Myroslav <https://orcid.org/0000-0001-6823-272X>, mvd21@ukr.net

National University of Ukraine on Physical Education and Sport, 03150, Kyiv, Fizkul'tury str., 1